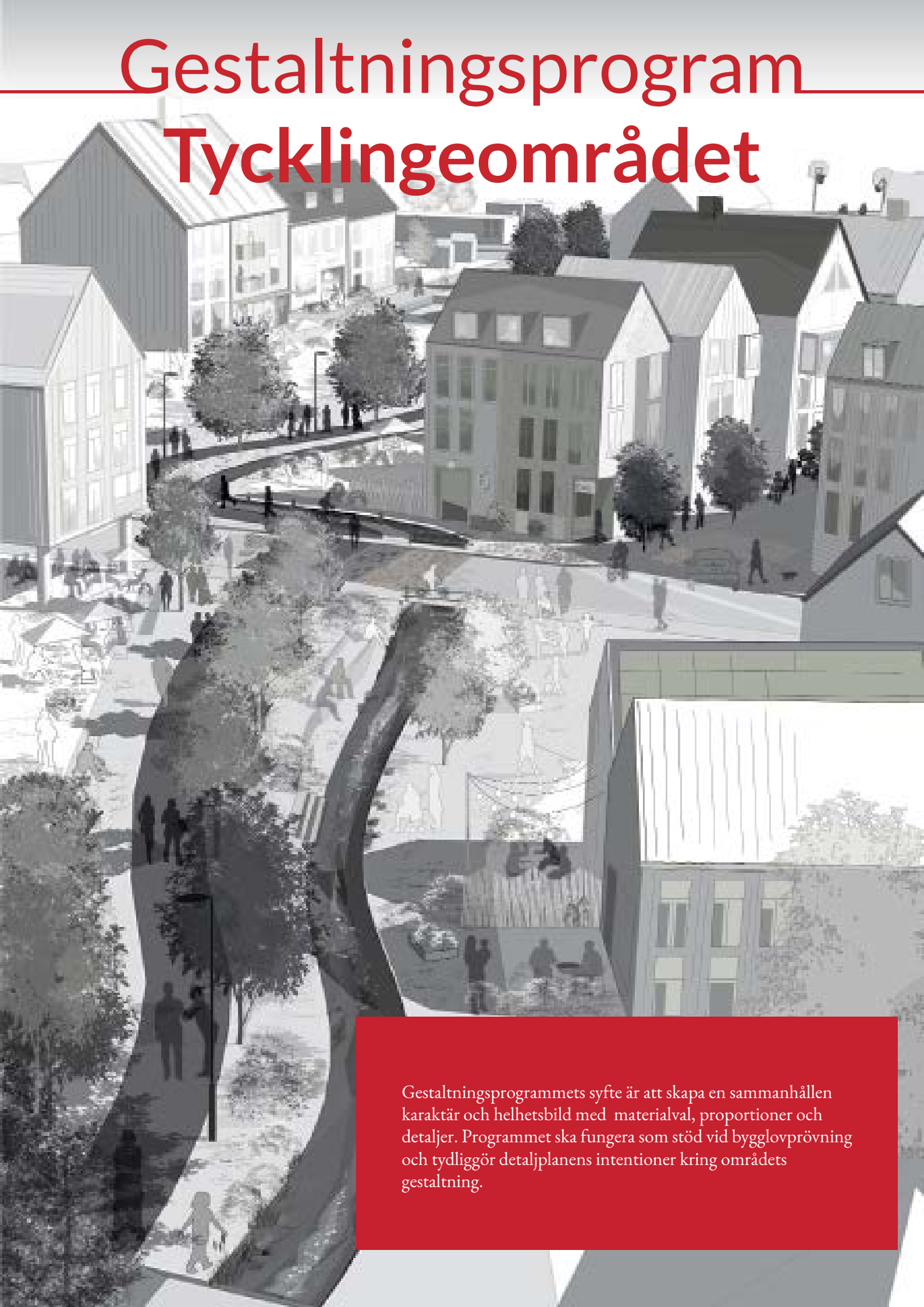

Gestaltningssprogram

Tycklingeområdet

Gestaltningssprogrammets syfte är att skapa en sammanhållen karaktär och helhetsbild med materialval, proportioner och detaljer. Programmet ska fungera som stöd vid bygglovprövning och tydliggör detaljplanens intentioner kring områdets gestaltning.

Inledning

Tycklingeområdet har höga kvaliteter med natursköna omgivningar, omgivet av ett rikt och levande kulturlandskap och med närhet till vätternhavet i norr och väster.

Här kan en ny stadsdel skapas som lockar människor från ett större område än det egna närområdet. Tillsammans med närområdets stora rekreativsmöjligheter och närhet till Vadstena centrum, skapas förutsättningar för ett attraktivt boende och goda boendemiljöer.

I vår vision skapar vi en stadsdel som upplevs sammanhållen där bebyggelse och utemiljö har varierad enhetlighet. Gatunät och gång- och cykelstråk kopplas samman med den nya stadsdelen så att den befintliga stadens årsringar och gränser flyttas ut.

Syfte

Ett gestaltungsprogram har tagits fram med syfte att möjliggöra för en god stadsmiljö i en relativt tät bebyggelsestruktur genom att ställa krav och ge rekommendationer på utformningen så att den samspelar med Vadstenas övriga stadsmiljöer. Detta möjliggör för att över tid skapa en sammanhållen karaktär och helhetsbild med materialval, proportioner och detaljer.

Programmet syftar även till att ge en ökad förståelse för de planbestämmelser som införts i plankartan och ska fungera som stöd vid markanvisningar och i bygglovprövning och tydliggöra detaljplanens intentioner kring områdets gestaltning.

Mål

- Området ska när det är utbyggt kännetecknas av stadsmässighet och en variation i skala.
- Området ska kännetecknas av uppbrutna fasader och en upplevd småskalighet i gaturummen.
- Området ska resultera i en modern bebyggelse som samtidigt tillvaratar och förhåller sig till den äldre stadens skala och detaljer.
- Området ska ges en hög kvalitet vad gäller utformningen av de allmänna platserna, det vill säga gaturummen, parkområdena med mera.

”Programmet ska fungera som stöd vid bygglovprövning och tydliggöra detaljplanens intentioner kring områdets gestaltning”

Rekomendationer för utemiljöer på allmänna platser

Vegetation och grönska

En lummig trädgårdskänsla kan skapas med hjälp av mycket grönska och fruktträd, framförallt genom att använda gamla, beprövade trädgårdsväxter för tålighet och karaktär.

I områdets ytterkanter kan skogslind, som också är och har varit ett karaktärsträd för Vadstena, vara ett bra alternativ till fruktträd. Andra trädsorter som lämpligen kan användas är kastanj och lönn.

Där förutsättningarna för större träd saknas, rekommenderas smalkroniga träd som till exempel mindre oxlar eller körsbär. Dessa träd har en vacker blomning och starka höstfärger.

Övriga planteringar i gaturummet utgörs av låga marktäckande buskar som exempelvis snöbär, vilket ger en hårdig och lummig grönska.

Det gröna stråket genom området

Det gröna stråk som löper genom området planeras så att det enkelt nås från omkringliggande gator och kvarter för att upplevas tryggt och vara sammankopplat med området i övrigt.

Stråket ska innehålla sittmöjligheter i sol, skugga och lä. Rofylla sittplatser placeras längs med planteringarna i stråkets hela sträckning. Fullt utbyggt kan också stråket ges funktioner såsom utegym, boule och konstnärliga inslag.

De allmänna gaturummen

Siktlinjer och fondmotiv är viktiga för upplevelsen av gaturummet. Gaturummen ska präglas av en hög kvalitet vad gäller material, vegetation och utförande.

Körbanorna bör vara av asfalt, kantstenen av granit och gångbanorna av betongplattor. Gatsten och kullersten bidrar till trevliga miljöer där tillgänglighet och framkomlighet kan tillgodoses.

Längs med huvudgatan och infartsgatan möjliggörs för parkeringar, väl inramade med trädplanteringar.

Inom stadsdelen ges gaturummet en intim karaktär med låga hastigheter.

Belysning, möbler och övrig utrustning på allmän plats

Belysning, möbler och övrig utrustning på allmänna platser samordnas gällande kulör och gestaltning för att bidra till att stadsdelen upplevs som en helhet.

Gatubelysningens utformning ska vara av sådan karaktär att den fungerar över tid och även känns igen utifrån mer traditionell belysning. Vid val av belysningskälla är det viktigt med ett varmt ljus som inte upplevs bländande.

Tekniska anläggningar, som till exempel transformatorstationer, utformas i samklang med övrig bebyggelse. Om möjligt kan dessa utformas som den äldre stadens enklare uthus, som ofta är uppförda som rödfärgade träbyggnader.

”Utgångspunkten är traditionella kulörer, och fasader med ett varierat uttryck”

Utemiljöer på Kvartersmark - krav och förutsättningar

Förutsättningar som ska utgöra underlag i markanvisning

Vid markanvisning ska byggaktören kunna redovisa att det går att anordna 1 bilparkeringsplats och 2 cykelparkeringsplatser per bostad.

Parkeringarna inom kvartersmarken ska avgränsas med häckar eller annan växtlighet, spaljé eller staket.

Merparten (minst 50%) av hårdgjorda ytor utgörs på kvartersmark i huvudsak av marksten och betongplattor kombinerat med betong eller grus. Asfalt ska undvikas.

Merparten (minst 50%) av cykelparkeringarna ska vara väderskyddade.

Utemiljöer på Kvartersmark - rekommendationer

Vegetation/grönska inom kvartersmark

Träd placeras med fördel i mellanrum mellan hus och allmän plats; gata och plats och bidrar till variation i gatubilden och fungera som rumsbildande, gröna element.

Träd för bostadsgårdar kan exempelvis vara äpple, päron eller körsbär som alla bidrar till en vackert blommande omgivning på våren och ger frukt på hösten.

I området rekommenderas lövbärande häckar såsom bokhäck eller syren. Med fördel kan också rosor användas.

Traditionellt är barrträd främmande i Vadstenas stadsmiljö och ska undvikas. Detsamma gäller för cypress- och tujahäckar.

Täta, högre, plank får bara i undantagsfall användas. Dessa får då ges en maximal höjd på 1,8 meter.

Markbeläggning, staket med mera inom kvartersmark
Staket inom området utformas med fördel som klassiska Vadstenastaket, ett trästaket med stående ribbor. Staket målas med fördel i kulörer som samordnas med färgpaletten för hus.

Sopbehållare bör avskärmas med plank eller spaljé.

Parkering (bil och cykel) inom kvartersmark

För att bevara småskaligheten och anpassa parkeringarna till gårdarna bör dessa avgränsas med häckar, annan växtlighet, spaljé eller staket för att minska upplevelsen av bilparkering.

Markbeläggning för parkeringsplatser bör företrädesvis vara gräsarmering.

Större parkeringar på kvartersmark bör inte ligga i kvartershörn eller i fonden på en gata.

Garage eller carport integreras med bostadshuset eller ges liknande utformning som huvudbyggnaden.

Parkeringsplatser knutna till verksamheter förläggs längs med huvudgatan. Gästparkering och parkering med tidsbegränsning sker i huvudsak längs med gatorna i området.

Vadstena kommun rekommenderar att cykelparkeringarna motsvarar beräknat antal boenden i byggnaden.

Cykelparkeringar för besökare placeras med fördel i anslutning till entréer. Cykelparkeringarna ska medge att cyklarna kan låsas fast. De bör kunna ställas väderskyddade och vara enkla att nå.

”Fönster utformas med stående proportioner som bidrar till att ge byggnaderna vertikalitet”

Utformning av bebyggelse - krav och förutsättningar

Reglering av volymers innehåll, storlek och placering med planbestämmelser

Användningen inom området är avsedd för bostäder och viss småskalig centrumverksamhet i bottenvåningarna.

Fastigheternas storlekar regleras till en minsta fastighetsstorlek inom kvarteren för att säkerställa tillräckligt stora tomter i förhållande till bebyggelsens storlek. Detta är bland annat viktigt för att värna om att bostadsgårdar, ytor för parkeringar och eventuella framtida lovbeFriade åtgärder ska kunna rymmas inom fastigheterna.

En största byggnadsarea (BYA), det vill säga "fotavtryck på mark" reglerar hur stor del av kvartersmarken som får bebyggas med huvudbyggnad samt komplementbyggnad. Bebyggelsens höjd regleras genom en byggnadshöjd, som reglerar höjden på takfoten vilket innebär där fasaden möter taket, samt med en nockhöjd.

Förutsättningar som ska utgöra underlag i markanvisning

Bebyggelsens ska placeras så att den knyter an till gatan och bidrar till kvalitet i gaturummet.

Entréers placering ska i huvudsak vara ut mot gatan för att bidra till bättre orienterbarhet och mer liv och rörelse i anslutning till gatan. Minst en av huvudentrédörrarna i flerfamiljshus ska vara vänd mot gatan.

Garage eller carport integreras med bostadshuset eller ges liknande utformning som huvudbyggnaden.

Sammanhängande fasadpartier längre än 15 meter ska brytas upp. Detta kan göras genom att till exempel använda olika fasadmaterial och kulörer, förskjutningar av fasadliv samt genom takfotens utformning.

Taken får med fördel förses med takkupor. Görs detta ska de utföras till högst en tredjedel av fasaden och takfallen ska upplevas.

"Kraftigare regn blir allt vanligare. Grönstrukturen bidrar till att fördröja dagvattnet."

Rekommendationer för bebyggelsens utformning

Volymmässigt har husen proportionerna som ger känslan av höga och smala hus, snarare än låga och breda. Detta bidrar också till möjligheten att skapa planlösningar med goda dagsljusförutsättningar.

Komplementbyggnader, som förråd eller motsvarande, ges en tydlig underordning till huvudbyggnaden eller bostadshuset.

Fasader

Fasader utförs företrädesvis i trä, med stående panel, eller putsas.

Den nya stadsdelen ska präglas av kulörer som tar sitt ursprung i Vadstenas äldre, traditionella bebyggelse.

Färgvalen tar sin utgångspunkt i mer mustiga slamfärger, såväl som byggnaderna kan ges karaktären av ljusa linoljefärger.

Elementskarvar ska om möjligt döljas. De kan till exempel döljas bakom stuprör eller vid ett färgbyste.

Fönster bör ges traditionella proportioner som kan användas som utgångspunkt för fönsterval är exempelvis B110 x H130 centimeter eller B120 x H160 centimeter.

Fönsterbågarna bör utformas med stående proportioner, där fönster bidrar till att ge byggnaderna en tydlig vertikalitet. Fönstermaterialet får gärna vara i trä, eller trä med aluminiumbeklädnad mot utsidan.

Fönsterbleck och andra detaljer ska utformas i samklang med fönstren. Om spröjs ska användas så ska de vara genomgående.

Fönster placeras långt ut i fasadlivet för att undvika intrycket av att husen blir hålöga. Placering i fasadliv bidrar också till bättre dagsljusförutsättningar.

Entrédörrar i flerfamiljshus bör vara genomgående eller förses med portgång, så att man lätt kan nå gårdarna innanför.

Alla balkongräcken ska utföras som genomsiktliga, av typen ”pinna-räcken”. Antingen av metall eller som smidesräcken och de bör vara mörkgrå eller svarta. Grova, galvade detaljer bör inte användas.

Balkonginglasningar ska utföras som ”steppade” glaspartier, utan stora och klumpiga profiler. Balkonginglasningar mot gata och allmän plats bör undvikas.

Tak

Tak bör utföras som lerbärgade tegeltak alternativt som plåttak.

Plåttaken bör utföras som slät plåt med falsar.

En gråskala används och helt svarta tak bör undvikas.

På komplementbyggnader kan sedumtak användas.

Ska solpaneler monteras är det viktigt att tidigt i projektet gestalta taken, så att dessa arkitektoniskt fungerar väl med solpanelerna.

I de fall där panelerna eventuellt avviker från taket i färg och struktur ska de samordnas med taket i möjligaste mån. Solpanelerna ska placeras som en enhet, med distans från takfot, nock och gavlar.

Generellt ser vi att taken gärna får ges takkupor. Dock är det en viktig aspekt att takfallen kan upplevas och att takkuporna inte dominerar i taklandskapet.

”Området strävar efter att vara såväl socialt- som ekologiskt hållbart”.

Kulörval

Den nya stadsdelen ska präglas av kulörer som tar sitt ursprung i Vadstenas äldre, traditionella bebyggelse. Detaljplanen reglerar att fasaderna ska målas i jordfärger. Jordfärger är ett samlingsnamn för pigment som återfinns naturligt i jorden och har traditionellt använts för att färgsätta fasader och utemiljöer. Jordfärger är t ex gula och röda kulörer som inte är alltför klara eller mättade i färgen. Starkt mättade eller mörka färger, liksom gröna eller blå nyanser ska undvika inom området.

Exempel på kulörer

S1010-Y20R

S1020-Y20R

S4040-Y20R

S4550-Y70R

Jordfärger ger utrymme för en relativt bred palett av olika kulörer vid färgsättning av fasader med mera. Ovanstående är några exempel på några av dessa.

Medverkande tjänstepersoner

Gestaltningssprogrammet har upprättats inom plan- och bygglovavdelningen av Mathias Hult, f.d. stadsarkitekt samt Petter Frid, stadsarkitekt.

”Gaturummet ska kännetecknas av en stadsmässig karaktär, där längre raksträckor bryts upp”

VADSTENA

”I området ska cykelanvändning
premieras framför onödiga
bilresor”

